

Fővárosi Ítéltábla

4.Pf.20.270/2021/4.

A Fővárosi Ítéltábla az 1000. sz. Ügyvédi Iroda (ügyintéző felperesi jogi képviselő ügyvéd jogi képviselő címe) által képviselt felperes (felperes címe) felperesnek, dr. Sugár Balázs ügyvéd (jogi képviselő címe²) által képviselt alperes (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2021. február 23. napján kelt 17.G.41.933/2020/6. számú ítélete ellen a felperes 7. sorszámú fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 30.000 (harmincezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 130.000 (százharmincezer) forint fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A felperes mint adós az alperes jogelődjével, az alperes1-vel (továbbiakban alperes) mint hitelezővel 2008. július 15-én „Kölcsönszerződés és opciós szerződés (magánszeméllyel)” elnevezésű okiratba foglalt kölcsönszerződést kötött gépjárművásárlás céljából a kölcsönszerződésben írt feltételek mellett. A kölcsön fix törlesztésű devizaalapú kölcsön, melynek összege 3.702.000 forint, a törlesztőrészletek száma 120 oly módon, hogy az 1-40. törlesztőrészlet összege 36.266 forint, a 41-119. törlesztőrészleté 54.399 forint, míg a 120. törlesztőrészleté 54.417 forint. A kölcsön devizaneme svájci frank (CHF), a THM 9,74%, az ügyleti kamat 8,66%. A kölcsön fedezetét a szerződésben írt gépjármű képezte. A szerződés IV.3. pontja rögzítette, hogy az adós a szerződés aláírásával tudomásul vette a hitelező – az árfolyamkockázattal kapcsolatos – figyelemfelhívó tájékoztatását.

A felek a szerződéskötés napján opciós adásvételi szerződést is kötöttek a kölcsön felhasználásával megvásárolni kívánt gépjármű vonatkozásában.

[2] A felek között a 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény) szerinti elszámolás megtörtént, mely felülvizsgált elszámolásnak minősül.

[3] Az alperesi jogelőd jogutódlással az alperesbe történő beolvadással 2018. december 31. napján megszűnt.

[4] A felperes pontosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy a közte és az alperes között létrejött kölcsönszerződés a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó IV.3. pontjának tisztességtelensége okán érvénytelen, jogkövetkezményként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte azzal, hogy tartozása 2019. július 20-ai értéknappal 3.522.526 forint, melyből 2.214.975 forint összeg a tőke és 1.307.551 forint a kamattartozás. Keresete jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1952. évi IV. törvény (Ptk.) 205. § (3) bekezdését, 209/A. § (2) bekezdését, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. § (1), (6)-(7) bekezdését jelölte meg. Álláspontja szerint a szerződés IV.3. pontja nem világos és nem érthető szerződéses feltétel, mivel gazdaságilag nem teszi átláthatóvá a fogyasztó számára az árfolyamváltozás mibenlétét. Az alperesnek minden olyan körülményről kellő időben tájékoztatnia kellett volna őt, melyet a szerződéskötéskor ismert és a fizetési kötelezettségét érinthette. Kifogásolta, hogy külön kockázatfeltáró nyilatkozatot nem kapott és a szerződéstervezetet sem bocsátotta az alperes a szerződéskötés előtt rendelkezésre, mely nem felel meg a 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet szabályainak és amely miatt a tájékoztatás előnytelenége önmagába is megállapítható.

A szerződés nem felel meg az Európai Unió Bírósága (EUB) C-186/16. és C-51/17. számú ítéletében foglaltaknak, ugyanis mindarról a körülményről tájékoztatást kellett volna az alperesnek adnia, amely a törlesztőrészeket összegét befolyásolja. Hangsúlyozta, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatást együtt kell vizsgálni az egyéb szerződéses feltételekkel, különösen a hiteldíjra és az árfolyamrésre vonatkozó feltételekkel.

[5] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, mivel tájékoztatása megfelelt a jogszabályi követelményeknek, a Kúria jogegységi határozatainak és az EUB gyakorlatának. Kiemelte, hogy a felperes korábban, mint gazdasági társaság aláírásra jogosult képviselője már kötött vele devizaalapú szerződést, így a konstrukciót ismerte. Rámutatott, hogy az árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítás már nem vizsgálható, azok tisztességtelensége okán az árfolyamkockázati tájékoztatás nem lesz tisztességtelen. Az alkalmazni kért jogkövetkezmény vonatkozásában vitatta a felperesi számítási módot.

[6] Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította és döntött a perköltség viselése tárgyában is. Indokolásában megállapította, hogy a felperes a Hpt. és a Ptk. 685. § d) pontja értelmében fogyasztónak minősül. A szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése világos és érthető voltát a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-ei 93/13. EKG tanácsi irányelv vonatkozó rendelkezései alapján vizsgálható.

A BDT216. 3475. szám alatt közzétett eseti döntésre figyelemmel kiemelte, hogy a pénzügyi intézménynek nem volt olyan kötelezettsége, hogy az árfolyamváltozás kockázatáról a szerződéskötés napját megelőzően tájékoztassa a fogyasztót. A szerződéstervezet elmaradása pedig nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét, mely a 93/13. és a 2008/48. EK. irányelvből sem vezethető le, így nem kizárt, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot maga a szerződés tartalmazza. Rámutatott arra is, hogy a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében előírt kötelezettség megszegéséhez nem fűződik a semmisség jogkövetkezménye. A megfelelő hitelképességi vizsgálat elmaradásának jogkövetkezményeit pedig nem a bíróság, hanem az erre feljogosított felügyeleti jogkört gyakorló szervezet vonhatja le.

A szerződésben az árfolyamkockázati tájékoztatás az „Egyéb rendelkezések” című fejezetben szerepel, a tájékoztató betűmérete olvasható, így emiatt az érthetőség és világosság követelménye nem sérült. A szerződés IV.3. pontja szerint e rendelkezést – az alperes figyelemfelhívó tájékoztatását – a felperes a szerződés aláírásával tudomásul vette.

E tájékoztatás az EUB C-51/17. számú ítélet rendelkező részének 3. pontjába, valamint az indokolás 74., 78. pontjába, a 2/2014. Polgári Jogegységi határozat 1. pontjába foglalt követelményeknek megfelel. Az átlagosan figyelmes és körültekintő fogyasztó (átlagos fogyasztó) számára érthető és világos, hogy az árfolyam változhat, mely jelentős kockázatot jelenthet, aminek következtében a forint leértékelődése esetén a törlesztőrészek emelkednek. A tájékoztató kifejezetten rögzítette, hogy a kölcsön futamideje alatt árfolyam elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzete változásától függően bármikor előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhet be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészek forintban számított összege, illetve fix törlesztő devizaalapú kölcsön esetén a kölcsön futamideje.

Az EUB C-227/18. számú ítélete szerint a tájékoztatásból annak is ki kell derülnie, hogy az árfolyamváltozás nem elhanyagolható mértékű kockázatot jelent és nemcsak elhanyagolható mértékben növekedhet a törlesztőrészlet összege. A hivatkozott tájékoztatás e feltételnek is megfelel. A rendelkezésre álló adatok alapján nem volt megállapítható, hogy az alperes alkalmazottja a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltaktól eltérő, azzal ellentétes szóbeli tájékoztatást adott volna és olyan körülmény sem merült fel, amelyből a felperes arra következtethetett, hogy az árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális lehetősége vagy az csak korlátozott mértékben terheli őt.

Hangsúlyozta az elsőfokú bíróság, hogy az árfolyamváltozást eredményező pénzpiaci mechanizmusok működésének ismertetése a konkrét szerződés keretei között nem lehetséges, nem is szükséges, ilyen követelményt az EUB C-186/16. számú ítélete nem támaszt. Tévesnek tartotta azt a felperesi hivatkozást, hogy az alperes köteles lenne a szerződés mögött álló valamennyi közgazdasági törvényszerűséget (fizetőeszköz iránti kereslet megváltoztatása, monetáris politika, kamatkvalitás, egyes nemzetgazdaságokban érvényesülő reálkamatláb, az adott ország nemzetközi fizetési mérlegpozíciója, makrogazdaság és politikai stabilitás/instabilitás) bemutatása, hanem kifejezetten az adott feltétel által szabályozott mechanizmus működését és annak a fogyasztó gazdasági kötelezettségeire gyakorolt hatását kell érzékeltetnie (45. pont).

Mindezekre figyelemmel az árfolyamkockázatra vonatkozó IV.3. pont szerződéses rendelkezés tisztességtelensége, ezáltal a teljes szerződés érvénytelensége a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdése alapján nem állapítható meg.

[7] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes élt fellebbezéssel, melyben annak megváltoztatását, a kereseti kérelmével egyező döntés meghozatalát kérte. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta meg az összes általa felhozott tisztességtelenséget megalapozó ténybeli alapot, elmulasztotta vizsgálni a szerződés teljesítésére vonatkozó egyéb szerződési feltételeket, valamint ezek együttes úgynevezett kumulatív hatását. Hivatkozása szerint az EUB C-51/17. számú ügyben hozott ítélet rendelkező részének 4. pontja, illetve az ítélet 79-83. pontja alapján a szerződés teljesítésére vonatkozó szerződési feltételek átláthatósága nem kizárólag az árfolyamkockázati tájékoztató alapján minősítendő, ugyanis az árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezéseket együtt kell értelmezni a szerződés más a fizetési feltételekre vonatkozó rendelkezéseivel, továbbá más szerződéssel való kapcsolatával [Ptk. 209. § (2) bekezdés]. Kiemelte, hogy a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor a bíróságnak a szerződéskötéskor fennálló ténybeli és jogi állapotból kell kiindulnia, másrészt a feltételt nem önmagában, hanem a szerződés egyéb rendelkezéseivel összhangban azok együttes hatását kell értékelni.

Az ÁSZF III. pontja fogalom meghatározások „Bázisárfolyam” és a „Tényleges árfolyam” alapul vételével kell a szerződést teljesíteni, tehát az alperes úgynevezett árfolyamrést számolt el, melynek a konkrét mértékét a szerződés nem tartalmazta. Az alperes nem vállalt kötelezettséget az árfolyamrés futamidő végéig történő változatlanul hagyására, így minden egyes törlesztésekor az ő üzleti döntése volt, hogy az eladási árfolyamot konkrétan milyen összegben határozza meg. Az irányadó árfolyam az MKB Bank Zrt. árfolyama, nem pedig a hivatalos MNB árfolyama. Mindez gazdasági értelemben átláthatatlanná teszi a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételeket, így nem teljesülnek a hivatkozott ítélet 74. pontjában rögzítettek. A hivatalos MNB árfolyam mellőzése miatt a kölcsönvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének törlesztőrészletekre gyakorolt hatását lehetetlen volt felmérni. Úgyszintén a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását is, figyelemmel arra, hogy a kamatváltozásra irányadó szerződési feltételek sem átláthatók. Utalt arra is, hogy az árfolyamkockázat körében a szerződési feltételek értékelésénél figyelmen kívül kell hagyni a DH törvények rendelkezéseit, a szerződéskötéskor fennálló körülményeket kell figyelembe venni. Mindezekre tekintettel a részletes kockázatfeltáró nyilatkozat önmagában nem alapozza meg a szerződés átláthatóságát, ugyanis nem tárja fel az alperes által használt elszámolási ár és hivatalos MNB árfolyam kapcsolatát, abból a szerződés gazdasági hatásait felmérni nem lehet. Ebből az is következik, hogy az alperes, a fogyasztóval szerződő fél dönti el, hogy a felperes teljesítése szerződésszerű-e vagy nem, ugyanis egyoldalúan állapítja meg a szerződés teljesítésére irányadó elszámolási árat a fizetési kötelezettségként megjelölt CHF összeg forint ellenértékét. Ezáltal a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjában tiltott egyoldalú hatalmasság esete áll fenn.

[8] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Álláspontja alátámasztásra hivatkozott a perbelivel egyező kölcsönszerződés IV.3. pontjába foglalt tájékoztatása megfelelőségét megállapító ítéltáblai határozatokra (14.Gf.40.177/2019/4/II., 16.Gf.40.267/2020/8.), továbbá a Kúria Gf.VII.30.077/2020/5. számú döntésére.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel előadta, hogy nem határozott meg semmilyen árfolyamot, ilyen tevékenységhez engedélye nem volt, a felek a tőlük teljesen független hitelintézet árfolyamait tették irányadóvá. Nem számolt árfolyamrést, azt a hitelintézet alkalmazta és könyvelte el. A refinanszírozásra tekintettel az árfolyamrést ugyanúgy megfizette, mint a felperes. Tévedett a felperes, hogy az alperes a szerződés futamideje alatt

az MKB Bank 100%-os tulajdonában volt, azonban a tulajdonosi jogviszony semmilyen formában nem volt a perbeli jogviszonyra kihatással. A szerződés nem adott lehetőséget az MNB árfolyamának alkalmazására, az MNB árfolyamnál pedig értelmezhetetlen az eladási és a vételi árfolyam, mivel az MNB egy árfolyamot határoz meg. Nem hagyhatók figyelmen kívül a szerződést annak megkötése időpontjára visszamenő hatállyal módosító DH törvények.

[9] Az ítéltábla a fellebbezést a 112/2021. (III. 6.) Korm. rendelet 27. §-a alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[10] A fellebbezés nem alapos.

[11] Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján a tényállást helyesen állapította meg és az abból levont jogkövetkeztetése is helytálló. Az ítéltábla az ítélet indokaival is egyetért, azt megismételni nem kívánja. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az alábbiakkal egészíti ki.

[12] A felperes hivatkozása szerint a szerződések nem átláthatók, mivel nem számítható ki a hitel teljes költsége. E körben kiemelte, hogy az árfolyamrés mértéke ismeretlen, az nem került meghatározásra a szerződésben. A DH1 törvény 3. § (1) és (2) bekezdései semmisnek nyilvánították a devizaalapú szerződések árfolyamrésre vonatkozó kikötéseit, ehelyett az MNB hivatalos devizaárfolyama szerinti elszámolást írták elő. A felperes fellebbezésében hivatkozott az EUB C-51/17. számú ítélete 4. pontjára, miszerint a 93/13. Irányelv 4. cikkét akként kell értelmezni, hogy megköveteli: a szerződési feltételek világosságát és érthetőségét a szerződés megkötésekor fennálló, a szerződés megkötésével kapcsolatos összes körülményre, valamint a szerződés összes feltételére hivatkozva értékeljék azon körülmény ellenére is, hogy a feltételek némelyikét a nemzeti jogalkotó utólag tisztességtelennek nyilvánította vagy ilyennek vélelmezte és ennek alapján azok semmisségét állapította meg.

Mindezen szempontokat figyelembe véve sem állapítható meg a szerződés érvénytelensége, figyelemmel arra, hogy a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képező ÁSZF III.2.2 pontja meghatározza a fix törlesztésű devizaalapú kölcsön és törlesztőrészleteinek számítási módját. Mindezen rendelkezések alapján egyértelműen megállapítható, hogy az alperes mely árfolyam figyelembevételével határozza meg a folyósított hitel devizaösszegét, továbbá milyen árfolyamon számítja át a felperes által fizetendő törlesztőrészletek összegét. Az ítéltábla kiemeli, hogy a felperes a szerződéseket 120 hónapos lejáratral kötötte, ilyen hosszú távú szerződéseknel nem volt lehetősége az alperesnek előre a devizavételi és a devizaeladási árfolyam, ezáltal az árfolyamrés %-os mértékének meghatározására. A szerződések a fent idézett rendelkezések alapján átláthatóak voltak, hiszen a felperes mind a folyósítás és minden egyes törlesztőrészlet megfizetésénél ellenőrizhette azok összegének helyességét, a számításhoz szükséges adatok mindkét fél teljesítésének időpontjában rendelkezésre álltak.

Az egyoldalú díjmódosításra vonatkozó szerződéses rendelkezéseket a DH törvény szintén tisztességtelennek találta, e vélelmet az alperes megdönti nem tudta. Megjegyzi az ítéltábla, hogy amennyiben az alperes a szerződésben a díjak változásának okait és mechanizmusát

rögzítette volna, abban az esetben sem végezhetett volna a felperes ezzel kapcsolatos számításokat, mivel előre nem tudhatta, hogy milyen költséget befolyásoló változások következnek be és ezek milyen mértékű változást eredményeznek a szerződés költségeiben.

Olyan következtetést a Kúria sem látott levonhatónak az EUB C-51/17. számú ítélete 83. pontjából, hogy önmagában az elszámolás során egyébként orvosolt árfolyamrés alkalmazása, illetve az egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelen szabályozása minden további vizsgálat nélkül átláthatatlanná tette volna a kockázatokat a szerződés megkötésekor. Az árfolyamkockázat mint az adott szerződéstípus jellegadó sajátossága a fenti rendelkezésektől függetlenül is fennállt. Amennyiben EUB úgy ítélte volna meg, hogy ezen tisztességtelen szerződési feltételek és az árfolyamkockázat együtt eleve kizárta a szerződés gazdasági következményeinek átlátását, nem adott volna a nemzeti bíróság részére az árfolyamkockázatról való tájékoztatás tisztességességének megítéléséhez szempontokat. (Kúria Gfv. VII. 30.286/2020/4.)

[13] Az ítéltábla nem ért egyet azzal a felperesi állásponttal, hogy az alperes saját maga önkényesen állapíthatja meg a devizavételi és a devizaeladási árfolyam mértékét, hiszen erre jogosultsággal nem rendelkezett. A felek a szerződésükben nem az MNB hivatalos árfolyamát határozták meg a deviza elszámolás esetére, hanem a refinanszírozó hitelintézet árfolyamjegyzését. A hitelintézet rendelkezésére áll egy olyan mechanizmus, amely alapján meghatározásra kerül az általa alkalmazandó árfolyam, ez az üzleti döntés valóban a hitelintézeten múlik, azonban nem jelenti azt, hogy ezen árfolyamokat esetileg kénye-kedve szerint és a fogyasztó kárára határozná meg. A szerződés nem zárta ki, hogy a szerződés futamideje miatt a refinanszírozó hitelintézet változhat, melyre tekintettel a mindenkori tényleges árfolyam is változhat a mindenkori refinanszírozó hitelintézet árfolyam-jegyzésétől függően (ÁSZF III.4. pont).

A kifejtettekre tekintettel nem valósult meg a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjában írt feltétel.

[14] Mindezekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a fenti indokolásbeli kiegészítéssel helybenhagyta.

[15] A felperes fellebbezése eredményre nem vezetett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes fellebbezési eljárásban felmerült perköltségének megfizetésére, melyet az ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és (6) bekezdése alapján mérsékelt összegben határozott meg az alperes által a fellebbezési eljárásban kifejtett tényleges tevékenység figyelembevételével.

[16] A felperes a fellebbezési eljárásban személyes költségmentesség kedvezményében részesült, ezért a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Dr. Németh László s.k.
tanácselnök

Dr. Molnár Ágnes s.k.
előadó bíró

Dr. Merőtey Anikó s.k.
bíró